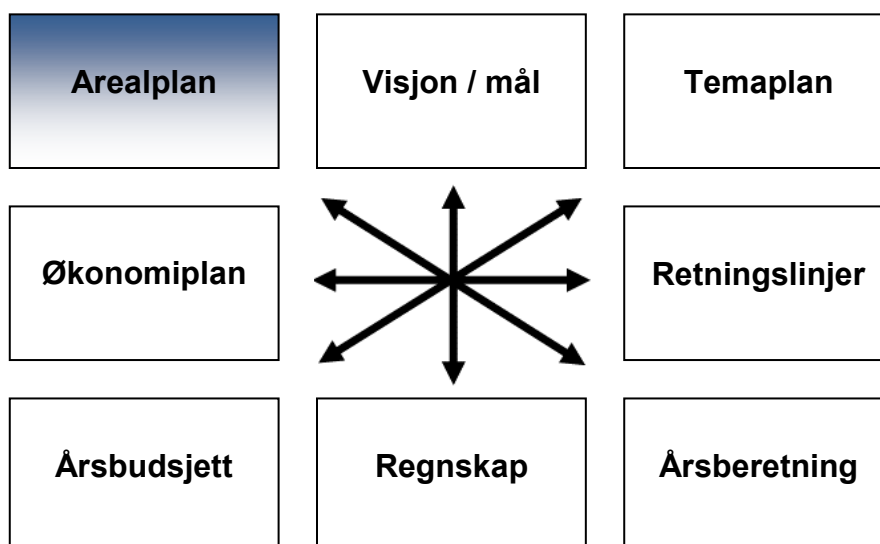

Planprogram for kommuneplanens arealdel 2026-2046

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning – hva er et planprogram?	2
2.0 Mål for rullering av kommuneplanens arealdel	2
3.0 Føringer for planarbeidet	3
3.1 Nasjonale føringer	3
3.2 Regionale føringer	5
3.3 Lokale føringer	6
4.0 Utredningstemaer i planarbeidet	7
4.1 Arealregnskap	7
4.2 Evaluering av gjeldende planer	7
4.3 Vannforvaltning	7
4.4 Bolig – og fritidsbebyggelse	8
4.5 Mineralutvinning	8
4.6 Fornybare energiresurser	8
4.7 Samiske interesser og reindrift	8
4.8 Naturmangfold og klima	9
4.9 Næringsutvikling	9
4.10 Statlig sikret friluftsområde	9
4.11 Støy	9
5.0 Grunnlag av vurdering for endringer i arealdelen	10
5.1 Metode, konsekvensutredninger og ROS-analyse	10
5.2 Premisser for arealutvikling	10
6.0 Planprosess, medvirkning og framdrift i planarbeidet	11
6.1 Planprosess	11
6.2 Medvirkningsstrategier og prioriterte befolkningsgrupper	11
6.2.1 Barn og unge	12
6.2.2 Eldre	12
6.2.3 Reindrift og landbruk	12
6.2.4 Næringsliv og reiseliv	13
6.2.5 Lag og foreninger	13
6.2.6 Nasjonalparkene Lomsdal-Visten og Børgefjell	13
6.2.7 Nasjonalt laksevassdrag Vefsnvassdraget	14
6.2.8 Kommunens administrasjon og politikere	14
6.2.9 Øvrig befolkning	14
6.3 Fremdrifts- og gjennomføringsplan	15

1.0 Innledning – hva er et planprogram?

Plan- og bygningslovens formålsparagraf (§ 1-1) sier at loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Kommunen skal utarbeide planprogram for kommuneplaner, jmf. plan- og bygningsloven § 11-13. Planprogrammet gjør rede for formålet med planarbeidet og planprosessen med frister og deltakere. Det beskriver også hvordan kommunen skal sørge for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt. Planprogrammet skal legge føringer for hvilke areal som vil bli vurdert formålsendret, samt behovet for utredninger. Planprogrammet er en overordnet strategi, og skisserer arbeidsoppgaver på et overordnet nivå.

Kommuneplanens arealdel er en viktig del av kommunens langsiktige plangrunnlag, og den skal vise sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det er Grane kommunes planstrategi som ligger til grunn for kommuneplanens arealdel, sammen med kommuneplanens samfunnsdel med tilhørende arealstrategier. Grane kommune rullerte samfunnsdelen av kommuneplanen i 2023, mens gjeldende arealdel av kommuneplan er utdatert. Ny plan skal rulleres og gjelde frem til 2046.

2.0 Mål for rulling av kommuneplanens arealdel

Grane kommune har 1421 innbyggere ifølge Statistisk Sentralbyrå (SSB) i første kvartal i 2025. Som mange andre distriktskommuner opplever kommunen økt fraflytting. Ifølge tall fra SSB vil denne trenden fortsette mot 2050, og det er særlig befolkningen i aldersgruppen 18-49 år som velger å forlate kommunen. I tillegg får Grane kommune også en stadig større andel eldre innbyggere å ivareta. Målet er derfor å følge opp kommuneplanens samfunnsdel hvor det er utarbeidet strategier for å ivareta nåværende befolkning, men også å tiltrekke seg nye innbyggere. Samfunnsdelen av kommuneplanen har fire hovedtemaer:

- Folkehelse, livsmestring, og tilhørighet
- Bærekraftig samfunns- og næringsutvikling
- Grane som nasjonalparkkommune
- Organisasjonen inn i fremtiden

Grane har derfor satt seg følgende mål i inneværende planperiode:

- Grane kommune skal dimensjonere seg for ca. 1650 innbyggere i inneværende planperiode.
- Grane kommune skal utvikle livskraftige lokalsamfunn som styrker bosetting og trivsel på Trofors, Grane, Svenningdal, Fiplingdal, Fjellbekkmoen og Majavatn.
- Grane kommune skal legge til rette for videre utvikling av eksisterende hytteområder og vurdere nødvendigheten av nye hytteområder.
- Grane kommune skal legge til rette for en god folkehelse gjennom å utvikle attraktive nærmiljøanlegg i alle grendene i kommunen. Det er viktig å ivareta variasjon i tilbudene, og det er derfor aktuelt å utvikle alt fra fotballbaner til skiløyper og ulike former for aktivitetsparker. Motorsportmiljøet skal understøttes også i arealdelen av kommuneplanen, og det skal tilrettelegges for en aktiv utvikling av skytebaner, og anlegg tilhørende skyttermiljøet.

- Idrett og kultur skal fortsatt være en viktig del av Grane kommunes tilbud til lokalbefolkningen, og arealdelen skal speile dette i den grad det er mulig.
- Grane kommune skal utvikle seg som nasjonalparkkommune ved å følge vedtatte strategier og tiltak i gjeldende samfunnsdel av kommuneplan og kommunal næringsplan. Som nasjonalparkkommune følger Grane kommune gjeldende besøksforvaltningsstrategier i Lomsdal-Visten og Børgefjell. I tillegg skal Grane kommune utvikle en egen bærekraftig besøksforvaltningsstrategi som nasjonalparkkommune.
- Grane kommune skal sette søkelys på næringsutvikling tilknyttet:
 - Fornybare energiresurser (vann-, vind- og solkraft)
 - Energikrevende næringsaktører (næringsområde ved nasjonalt transmisjonsnett)
 - Mineralnæring
 - Laksvollen (utvidelse av næringsområder)
 - Landbruksnæringen (opparbeidelse av produksjonsarealer nærmere gården)
 - Reindriftsnæringen (ivaretagelse av viktige beiteområder, flytteleier, m.m.)
 - Tiltak langs deler av Vefsna-vassdraget rettet mot turisme (bålplasser, gapahuker, servicebygg, m.m.)
 - Samisk kultur på Majavatn
 - Utvikling av nye næringsområder og næringsparker etter innspill fra kommunens næringsliv
 - Utvikling av friluftslivsbasert næring

3.0 Føringer for planarbeidet

Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives. Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen. Det samme gjelder hensynet til barn og unges oppvekstvilkår og estetisk utforming av omgivelsene.

- Planleggingen skal fremme helhet ved at sektorer, oppgaver og interesser i et område sees i sammenheng gjennom samordning og samarbeid om oppgaveløsning mellom sektormyndigheter og mellom statlige, regionale og kommunale organer, private organisasjoner og institusjoner, og allmennheten.
- Planleggingen skal ikke være mer omfattende enn nødvendig.
- Planer skal bidra til å gjennomføre internasjonale konvensjoner og avtaler innenfor lovens virkeområde.
- Vedtatte planer skal være et felles grunnlag for kommunal, regional, statlig og privat virksomhet i planområdet.

3.1 Nasjonale føringer

Kommunal- og distriktsdepartementet er øverste planmyndighet i Norge. Nasjonale forventninger blir gitt ut hvert fjerde år og beskriver regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging. Sammen med statlige planretningslinjer, statlige planbestemmelser og statlige arealplaner gir dette føringer for samfunns- og arealplanleggingen i kommunene.

I «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027» vektlegges regjeringens ambisjon om å sikre vekst og utvikling i områder med svak eller negativ befolkningsutvikling, samtidig som den har ambisiøse mål for klima, miljø og jordvern. FNs 17 bærekraftsmål er sentrale, og Grane kommune har tatt bærekraftsmålene inn i samfunnsdelen av kommuneplanen. Disse vil følges opp i rulleringen av arealdelen av kommuneplanen. Målet er å skape et trygt, bærekraftig og levende lokalsamfunn, hvor vi sikrer matproduksjon og drift av jordbruksareal, samt en stødig og fremtidsrettet utvikling av næringslivet basert på en langsiktig arealpolitikk.

Grane kommune har fire reinbeitedistrikter innenfor kommunegrensene. Derfor blir det viktig å følge opp de funn som for eksempel blir beskrevet i rapporten *Klimatilpassning i reindriften 2023*. Denne er ifølge regjeringen et viktig grunnlag for Landbruks- og matdepartementets oppfølging av Meld. St 26 (2022-2023) *Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn*, og dermed en viktig ramme for arealplanleggingen i Grane kommune. Berørte reinbeitedistrikter har en viktig rolle i plansaker i reinbeiteområdet, både som rettighetshavere og som kunnskapsleverandører for bruken av ulike områder til reindrift. Mye av den tradisjonelle kunnskapen er ikke dokumentert skriftlig. Derfor er god dialog med reindriften grunnlaget for å få et oppdatert kunnskapsgrunnlag og en god planprosess. Reinbeitedistriktet vil være en viktig kilde til informasjon for konsekvensutredningen av temaet reindrift, da de kjenner detaljene rundt bruken av området best. Kommunen vil derfor sammen med reindriften, så tidlig som mulig, bli enige om en plan for konsultasjonsprosessen. I tillegg er det en rekke lover og statlige planretningslinjer som legger føringer for den kommunale planleggingen, og som er grunnlag for innsigelser.

Oversikt over nasjonale føringer og retningslinjer:

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, 20.6.2023
- Meld. St. 13 (2020 – 2021) *Klimaplan for 2021– 2030*
- Meld. St. 40 (2020-2021) *Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*
- Veileder for kommuner og fylkeskommuner om konsultasjoner med samiske interesser
- Landbruks- og matdepartementet veileder reindrift og plan- og bygningsloven
- Motorferdselsloven med tilhørende NOU 2024: 10
- Veileder om planlegging av fritidsbebyggelse KDD (2022)
- Vannressursloven, inkludert § 11 om kantsonen langs vassdrag
- Lov om forvaltning av naturens mangfold
- Veileder kommuneplanens arealdel – utarbeiding og innhold
- Veileder M-1941 Konsekvensutredning av miljø og klima
- Statens Vegvesens håndbok V712 Konsekvensanalyser
- Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljøer
- Riksantikvarens veileder (2023); *Kulturminner, kulturmiljøer og landskap, planlegging etter plan- og bygningsloven*

- M-1326/2019 Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv
- Handlingsplan for friluftsliv 2018– Klima og miljødepartementet
- Meld. St. 14 (2020–2021) *Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold*
- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag
- Veileder for konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven
- Sametingets planveileder 2021
- Vannmiljø i arealplanlegging – veileder Klima – og miljødepartementet

I 2015 vedtok alle FNs medlemsland 2030-agendaen med 17 bærekraftsmål. Mange av målene kan ikke innfris uten lokal innsats i kommune-Norge. Derfor må bærekraftsmålene bli en integrert del av samfunns- og arealplanleggingen, på tvers av kommuneplaner og strategier.

Kommuneplanprosessen egner seg for å forankre bærekraftsmålene i lokalsamfunnet, og det blir viktig å løfte opp og inn i planverket de problemstillingene som eventuelt kommer fram i medvirkningsprosessen ved rullering av arealdelen. Dette planprogrammet forholder seg til de vedtatte bærekraftsmålene i kommuneplanens samfunnsdel: nr. 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 og 17.

3.2 Regionale føringer

Nordland fylkeskommune er som regional planmyndighet ansvarlig for utformingen av regionale miljømål for Nordland. Klimagassutslippene i fylket skal reduseres med 60 % fram mot 2030, sammenlignet med 2009.

Kommunen legger premisser for å ivareta hensyn til klima, natur- og friluftsområder og miljøkvaliteter gjennom sin planlegging. Kommunens planoppgaver og planmyndighet er beskrevet i plan- og bygningsloven § 3-3. Grane kommune vil bidra aktivt i alle regionale planprosesser, inkludert oppfølging av regionale miljømål. Lokale miljømål må sees i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel.

Oversikt over regionale føringer og retningslinjer:

- Regional planstrategi for Nordland 2024–2028
- Regional plan for Vefsna (under revisjon)
- Helhetlig vannforvaltning i kommunene – veileder Nordland Fylkeskommune
- Arealpolitiske retningslinjer jf. Fylkesplanen for Nordland 2013-2025 – kapittel 8
- Regional plan for landbruk 2018 - 2030
- Regional transportplan 2022 – 2033 med handlingsprogram
- Rammeplan for avkjørsler og byggegrenser langs fylkesveg i Nordland 2021
- Regional plan for høstbart vilt og innlandsfisk 2016 – 2028
- Strategi for reiseliv og opplevelser i Nordland 2023–2027
- Mineralstrategi for Nord-Norge
- Regional plan for vannforvaltning i Nordland og Jan Mayen vannregion 2022 – 2027
- Klimastrategi NFK

3.3 Lokale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel er retningsgivende for arealdelen av kommuneplanen. Et gjennomgående tema er folkehelse, og universell utforming skal vektlegges der dette er mulig. ROS-analyser skal legge grunnlaget for kommunens arealplanlegging, og man skal bruke de mulighetene som finnes i plan – og bygningsloven for prioriteringer og forenklinger i arealdelen. Hensyn til klimaendringer, endringer i demografi, bolig og næringsutvikling er faktorer som legges til grunn for arealstrategiene som er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel.

Strategiene slår fast at det skal utarbeides et arealregnskap for Grane kommune, og man skal der det er mulig, fortsette utbyggingsprosjekter og planarbeid langs eksisterende infrastruktur. Man skal også sikre helhetlig planlegging av områder for fritidsbebyggelse, og tilrettelegge for boligbebyggelse gjennom å avsette areal for boligtomter og boliger av ulik størrelse. For å understøtte næringsutvikling skal man vurdere nye områder for næring i kommunen, og tilrettelegge for mineralnæring ved å se på mulige områder for masseuttak. Man skal vurdere bobilparkering i tilknytning til Trofors, og legge til rette for utfartsparkering i tilknytning til viktige ferdselsområder.

Allmenn ferdsel skal sikres, og man skal utvikle flere stier- og fiskeplasser i nær tilknytning til Trofors sentrum, Svenningelva og Auster-Vefsna. Nasjonalparkene med tilhørende randsoner skal markeres

med hensynssoner med tilhørende bestemmelser i kommuneplanens arealdel. Stavvassdalen skal videreutvikles som innfallsport til Lomsdal-Visten nasjonalpark, Simskardet og Tomasvatn skal videreutvikles som innfallsport til Børgefjell nasjonalpark og man skal sikre en bærekraftig forvaltning av Laksforsen. Reindrift skal hensyntas i arealplanleggingen i kommunen. Både næringsplan, kulturminneplanen og kartlagte sørsamiske kulturminner skal implementeres i kommuneplanens arealdel.

4.0 Utredningstemaer i planarbeidet

Utredningstemaene som utløser krav om konsekvensutredning vil bli konsekvensutredet iht. § 21 i forskrift om konsekvensutredninger.

4.1 Arealregnskap

Et samlet arealregnskapet gir en helhetlig oversikt over hvilke arealbehov kommunen har, betydningen av planforslaget for nåværende ubebygde arealer, og om de samlede arealene avsatt til utbygging samsvarer med behovet. Arealregnskapet vil være et viktig kunnskapsgrunnlag for kommunestyrets behandling av kommuneplanens arealdel, og det vil bli utarbeidet i løpet av planprosessen.

4.2 Evaluering av gjeldende planer

Grane kommune vil ha en kommuneplan med oppdatert plangrunnlag for å kunne være et effektivt styringsverktøy for utbygging av planområder.

For reguleringsplaner som er eldre enn 10 år kan reguleringsbestemmelsene være utdaterte i henhold til dagens situasjon, lovverk og andre føringer. Temaer som barn og unge sine interesser, forebyggende helse, klima, miljø, transport, kultur og jordvern hadde ikke tilsvarende oppmerksomhet på tidspunktet for planvedtak av de gamle planene, sett i forhold til dagens realiteter og krav.

Det er også nødvendig å gå gjennom områder som ikke er regulerte, men som har fått formål som spredt boligbygging, industri, boligfelt, hyttefelt og vurdere om de skal være med i ny arealdel av kommuneplanen. Grane kommune må ta stilling til hva som skal være med videre, og hva som skal oppheves.

Kommunedelplan for Trofors skal gjennomgås og vurderes videreført, eller eventuelt oppheves med videreføring i ny arealdel for de områdene uten vedtatt reguleringsplan. I henhold til arealstrategi nr. 14 i kommuneplanens samfunnsdel skal kulturminneplanen tas inn i arealdelen av kommuneplanen, samt sørsamiske kulturminner som er kartlagte.

4.3 Vannforvaltning

Relevant regelverk krever at kommunen tar drikkevannshensyn i areal- og reguleringsplaner. Farekartlegging av vannkilder skal danne grunnlag for hensynssoner og restriksjoner i kommuneplanens arealdel. Hensynssoner for drikkevann skal synliggjøres i plankartet med klare bestemmelser. Helhetlig forvaltning av vann- og avløp kan sikres gjennom oppdaterte temaplaner og kommunedelplaner. Rekkefølgebestemmelser skal sikre at nye reguleringsplaner ivaretar hensyn til

drikkevann og infrastruktur. Krav til tilkobling til eksisterende vannforsyning bør vurderes ved nye utbyggingsområder. Det skal tas aktivt stilling til spredt utslipp av svartvann, og vurdere regelverk for fritidsbebyggelse.

Hver reguleringsplan må inkludere en helhetlig kartlegging av vann og avløp, med teknisk plan godkjent før første gangs høring. Alle bygninger må kobles til en trygg og tilstrekkelig drikkevannskilde, og råvannskilder må beskyttes gjennom hensynssoner. Reguleringsplaner bør inneholde tiltak for å hindre smittespredning av planteskadegjørere, som potetcystenematoder og floghavre. Entreprenører må desinfisere utstyr for å forebygge smitte mellom vassdrag. Kommunen skal ta hensyn til trekkruiter og sikre at gjerder ikke skader dyr. Kommuneplanen må synliggjøre hoved- og reservekilder med hensynssoner for langsiktig beskyttelse mot forurensing.

Administrasjonen vil innarbeide en generell bestemmelse/retningslinje som sikrer at vannmiljø og miljømål vurderes i alt planarbeid. Kommunen vil følge med på den kommende oppdateringen for 2028–2033 fra Nordland Fylkeskommune.

4.4 Bolig – og fritidsbebyggelse

I revideringen av kommuneplanens arealdel er det aktuelt å se på regulering av boligbebyggelse både i Trofors sentrum med tanke på eventuelle utvidelser, samt i Fiplingdal, på Grane, i Svenningdal og på Majavatn. Grane kommune er en stor hyttekommune med 900 registrerte fritidsboliger (SSB) og det bør vurderes i hvilken grad det skal legges til rette for videre fritidsbebyggelse. Man må vurdere om det skal åpnes opp for nye områder hvor fritidsbebyggelse tillates, eller om man kun skal videreutvikle de områdene som i dag er regulert til fritidsbebyggelse. Det er også relevant å vurdere tetthetsgraden av hyttetomter i de regulerte områdene.

4.5 Mineralutvinning

For å nå FNs bærekraftsmål er det grønne skiftet og bedre sosiale forhold sentrale begreper. Dermed vil spørsmål knyttet til mineraler være viktige i arbeidet for å nå disse målene. Overgangen til et nullutslippssamfunn er avhengig av sikker tilgang til en rekke ulike mineraler og metaller. Selv med en best mulig gjenvinning og resirkulering vil behovet for uttak av nye mineraler og metaller øke.

I Europakommisjonenes «Critical Raw Materials Act (CRMA)» trekkes Norden frem som et spesielt fruktbart område for å kunne dekke mye av Europas etterspørsel av kritiske mineraler. Ifølge Direktoratet for Mineralforvaltning sine karttjenester er det markerte områder i Grane kommune som prospektører (nasjonalt og internasjonalt) ser på som interessant for å kunne finne mineralressurser. Grane kommune skal ta kontakt med avdelingene Mineralressurs, Samfunnsgeologi og/eller Geofarer ved Norges Geologiske Undersøkelse (NGU) for å få innspill fra Norges fremste kunnskapsbærere for mineraler og samfunnsgeologi

4.6 Fornybare energiresurser

Grane kommunestyre har den 11.12.2024 besluttet at Helgeland Kraft skal involveres i planprosessen i vedtak 65/2024. Det er mulighetsrommet for kraftutbygging i Vefsnavassdraget og tilhørende sidevassdrag som ønskes utredet av Helgeland Kraft. Det skal også vurderes om kommunen har områder som egner seg for andre fornybare energiresurser som blant annet vindkraft og solkraft.

4.7 Samiske interesser og reindrift

Reindrifta i Norge bruker nær 40 % av Norges landareal, fordelt på nesten 140 av landets kommuner. Grane kommune har fire reinbeitedistrikter innenfor kommunegrensene. I forbindelse med rullering av arealdelen av kommuneplanen kan det være aktuelt å se på klimautfordringene som reinbeitedistriktene møter i Grane kommune, og vurdere dette opp mot mulige nye arealformål i

arealdelen av kommuneplanen. Prosessen skal gjennomføres sammen med det samiske miljøet. Dette gjelder for eksempel i utbyggingsprosjekter som opparbeidelse av nye veier, hyttefelt, kraftlinjer, scooterløyper, mineralutvinning, vindkraftverk, utbygging av elver og oppdemming av innsjøer mm. Rapporten *Klimatilpassning i reindriften 2023* er relevant i denne sammenheng.

4.8 Naturmangfold og klima

Tap av natur og økosystemer er en hoveddriver for den globale naturkrisen. Naturmangfoldet i Grane har avgjørende betydning for økologisk stabilitet, lokale næringsgrunnlag og friluftsliv. Arealplanleggingen må derfor skje med respekt for økologiske funksjoner og biologisk bærekraft. Planen skal støtte opp under nasjonale mål om å stanse tapet av naturmangfold og oppnå god økologisk tilstand i henhold til St.meld. nr. 14 (2015–2016) "Natur for livet", og følge prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8–12.

Klimaendringene vil påvirke Grane kommune gjennom økt flomfare, hyppigere ekstremvær og endringer i naturmiljø og ressursgrunnlag. Kommuneplanens arealdel må tilpasses dette og bidra til både klimatilpassning og utslippskutt. Dette er i tråd med St.meld. nr. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030, som legger vekt på kommunenes ansvar i arealpolitikken for å begrense utslipp og bygge motstandsdyktige lokalsamfunn.

Eksisterende utredninger vil sammen med et oppdatert arealregnskap hjelpe kommunen i arbeidet med konsekvensutredninger av prosjekter. Når det gjelder naturmangfold har det blitt gjort flere undersøkelser i kommunen i forbindelse med vern av natur. Dette er informasjon som kommer kommunen til stor nytte i vurderingen av arealformål også i rulleringen av denne planen, og ved nye prosjekter som utløser krav om utredning. Eksisterende informasjon skal brukes aktivt i rulleringen av arealdelen av kommuneplanen.

4.9 Næringsutvikling

For å bli en attraktiv kommune å bo og jobbe i må Grane kommune jobbe aktivt med næringsutvikling. Dette skal skje i tråd med de strategier som er vedtatt i samfunnsdelen av kommuneplanen og i gjeldende næringsplan. Kommune ønsker særlig se på muligheten av å tilrettelegge for energikrevende næringsaktører (næringsområde ved nasjonalt transmisjonsnett), og vurdere om det trengs flere næringsareal for næringsdrivende i samråd med næringslivet i kommunen. Det skal vurderes om areal må omreguleres i forbindelse med næringsutvikling langs Auster-Vefsna, Svenningelva og Vefsna som følge av en forventet, økende fiske- og elveturisme.

4.10 Statlig sikret friluftsområde

Grane kommune skal i dialog med grunneiere vurdere om det er riktig å søke om status som statlig sikret friluftsområde på noen av kommunens mest besøkte attraksjoner. Dette med tanke på en forventning om økt turisme i de neste tiårene, og for å sikre en bærekraftig besøksforvaltning.

4.11 Støy

I forbindelse med eventuelle utvidelser av motorsportbaner og skytebaner i Grane kommune skal utbygger utrede for støy der det er nødvendig, jmf. «Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging, T-1442/2016»: Kapittel 8.2. By- og tettstedsutvikling i fylkesplanens arealpolitiske retningslinjer. Hensynssoner/faresoner rundt banene må også vurderes. Dette fordi støy legger begrensninger for hva som er lov å bygge hvor.

5.0 Grunnlag av vurdering for endringer i arealdelen

Plan- og bygningsloven (2008) inneholder et krav om at alle planer skal ha en beskrivelse av planens virkninger som en del av planbeskrivelsen. For nærmere angitte planer kreves en utvidet vurdering og beskrivelse av planens virkninger for miljø og samfunn, en konsekvensutredning, som en del av planbeskrivelsen. Dette gjelder regionale planer med retningslinjer for fremtidig utbygging, kommuneplanens arealdel i de kommunedelplanene der det angis områder for utbyggingsformål og reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Konsekvensutredninger tar utgangspunkt i planprogrammet.

5.1 Metode, konsekvensutredninger og ROS-analyse

Metoden som Grane kommune vil bruke bygger på veilederen M-1941 «Konsekvensutredning av miljø og klima», Statens Vegvesens håndbok V712 «Konsekvensanalyser» og «Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljøer». Det skal også redegjøres for den samlede virkningen av arealbruksendringene i planforslaget. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt, skal de samlede virkningene av arealbruksendringer innenfor reinbeitedistriktet vurderes. Konsultasjonsplikten som følger av Sameloven kapittel 4 legges til grunn for arbeidet med rulleringen av arealdelen av kommuneplanen.

Ved nydyrking av mer enn 50 dekar må det også foreligge en konsekvensutredning.

Ved endring av arealformål i rulleringen av arealdelen for Grane kommune skal det vurderes konsekvens av nytt formål, i forhold til gjeldende formål. Dette gjøres i uavhengige konsekvensutredninger. I henhold til KU- forskriftens § 6 skal planens virkninger for miljø og samfunn utredes dersom revisjon av planen innebærer:

- Nye utbyggingsområder og/ eller arealer som kommunen ønsker omdisponert
- Endringer av utbyggingsområder
- Endring av planbestemmelser som kan ha virkning på miljø og samfunn. Dette kan eksempelvis være at det åpnes for vesentlig høyere utnyttelse av et område.
- Åpning for spredt bebyggelse i LNFR- områder
- Båndlegging av områder etter pbl. §11- 8 i påvente av senere regulering

I henhold til plan- og bygningsloven § 4-3 skal det gjennomføres risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) ved utarbeidelse av planer for utbygging. ROS-analyser skal sikre at planen ivaretar hensynet til samfunnssikkerhet. DSBs veileder «Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging» fra 2017 legges til grunn for arbeidet med ROS i kommuneplanens arealdel for Grane kommune.

5.2 Premisser for arealutvikling

Ved oppstart av planarbeidet kan private aktører sende inn forslag til endring i arealformål i kommuneplanen. Planprogrammet skal gi tydelige føringer som kan bidra til at de forslagene som kommer inn er i tråd med kommunens utviklingsstrategier. Dette gir større forutsigbarhet og kan

hindre at utbyggere, grunneiere, kommunen og andre aktører bruker ressurser på forslag som ikke vil nå frem. Det er de vedtatte arealstrategiene i kommuneplanens samfunnsdel som i stor grad ligger til grunn for vurdering av arealinnspill.

Forslag som ikke er i tråd med føringer gitt i planprogrammet avvises tidlig, gjennom en første grovsiling av innsendte forslag, og blir ikke gjenstand for full konsekvensutredning. Dette er i tråd med Statsforvalterens anbefalinger og KMDs veileder for kommuneplanens arealdel. Et forslag til grovsiling vil bli lagt fram til politisk behandling parallelt med sluttbehandling av planprogrammet. En slik siling vil bidra til at kommunen ikke bruker ressurser på konsekvensutredning av innspill som ikke vil føre frem.

6.0 Planprosess, medvirkning og framdrift i planarbeidet

6.1 Planprosess

I februar 2025 ble forslaget til planprogram behandlet i kommunestyret, og sendt på høring i 6 uker. Samtidig ble det varslet om oppstart av planarbeid, både på kommunens hjemmeside og i lokalavisen. Forslag til planprogram omarbeides etter høringsinnspill i mai 2025, og i juni 2025 fastsettes planprogrammet av kommunestyret.

6.2 Medvirkningsstrategier og prioriterte befolkningsgrupper

Grane kommune skal gjennom hele planarbeidet sørge for åpen, bred og tilgjengelig medvirkning i lokalsamfunnet og ha dialog med organiserte og uorganiserte interesser. Kommunen skal tilpasse medvirkningen slik at den ikke blir for omfattende i forhold til de strategiske beslutningene som skal tas gjennom planvedtaket. Det skal legges til rette for medvirkning, og det skal sikres medvirkning fra grupper som ikke er i stand til å medvirke direkte. Det skal sikres god informasjon gjennom kommunens nettsider i alle deler av planprosessen, og i tillegg til møter med utvalgte grupper i befolkningen skal det også avholdes åpne folkemøter for å sikre en reell mulighet for medvirkning for hele kommunens befolkning.

De tre viktigste fasene for medvirkning er:

- Ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet
- Ved utarbeidelse av planforslaget til kommuneplanens arealdel
- Ved høring og offentlig ettersyn av planforslaget til kommuneplanens arealdel

Alle innspill blir vurdert i planprosessen. Innspill til endringer i arealbruk vil bli vurdert opp mot rammene i arealstrategien vedtatt i samfunnsdelen av kommuneplanen.

Grane kommune har på bakgrunn av kommuneplanens samfunnsdel pekt ut disse som særlig viktige i medvirkningsprosessen: Barn og unge, eldre, reindrift og landbruk, øvrig næringsliv inkludert reiselivet, lag og foreninger og nasjonalparkstyrene for Lomsdal-Visten og Bjørgefjell, samt aktuelle

forvaltningslag for Vefsnassdraget. I tillegg skal det avholdes møter med kommunens administrasjon og kommunestyret.

6.2.1 Barn og unge

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. I kommuneplanens samfunnsdel under kapittel om «Folkehelse, livsmestring og tilhørighet» vektlegges blant annet FNs bærekraftsmål nr. 1, 3 og 11. Det er viktig å sikre at barn og unge fra ulike bakgrunn og fra ulike sosiale lag får samme mulighet til å påvirke hvilke møteplasser kommunen skal legge til rette for. Kommunen skal tilrettelegge for fysisk aktivitet for alle, og et bærekraftig lokalsamfunn sørger for både bo- og bilyst.

Det vil bli gjennomført fysiske møter med ungdomsrådet i kommunen, og dessuten skal det være mulig for alle å komme med digitale innspill via kommunens hjemmeside, uansett alder og sosiale eller fysiske forutsetninger. Viktige temaer å drøfte med ungdomsrådet er eksempelvis omdisponering av arealer til byggeformål, fritidsinteresser, friluftsliv, kulturelle tiltak og utvikling av fornybar energi.

6.2.2 Eldre

Grane kommune har en stor andel eldre, og denne delen av befolkningen vil vokse i de neste tiårene. I kommuneplanens samfunnsdel under kapittel om «Folkehelse, livsmestring og tilhørighet» vektlegges blant annet FNs bærekraftsmål nr. 3, og det står følgende: «Dette målet fokuserer spesielt på å sikre god helse og trivsel for alle mennesker i alle aldre.» I Grane kommune skal det være godt å leve hele livet. Det skal avholdes fysiske møter med de eldre i samarbeid med Grane frivillighetssentral på egnede møteplasser som sikrer en bred deltakelse.

6.2.3 Reindrift og landbruk

Det er fire reinbeitedistrikter i Grane kommune, og en betydelig andel sør-samisk befolkning. Reglene i Sameloven, kapittel fire, sier at konsultasjoner mellom offentlige myndigheter og Sametinget, eller andre samiske interesser, skal foregå i god tro og med formål om å oppnå enighet.

Næringen opplever press fra både klimaendringer og arealinngrep av ulike slag både i Norge, Sverige og Finland. Grane kommune ønsker å tilrettelegge for en bærekraftig reindrift, og vil verne om de sør-samiske kulturverdiene og leveste. Arealdelen av kommuneplanen legger langsiktige føringer for arealbruk i kommunen, og det er meget viktig at prosessen er åpen og konstruktiv. I kommuneplanens samfunnsdel står det i kapittel om «Bærekraftig samfunns- og næringsutvikling» at «Vi skal ha god dialog med reindriftsnæringen og bistå med utvikling av næringen der dette er ønskelig. Vi skal også jobbe for en god areal- og rovdyrforvaltning innenfor reinbeiteområder.» Det vil bli arrangert egne, fysiske møter for reindriftsnæringen og den samiske befolkningen, med mulighet for å delta digitalt for de som ønsker det.

Grane kommune er en landbrukskommune, og å ivareta matsikkerhet og tilrettelegge for nydyrking av areal er nedfelt i samfunnsdelen av kommuneplanen. Mål 2.3 under «Bærekraftig samfunns- og næringsutvikling» i kommuneplanens samfunnsdel slår fast at «Grane kommune skal jobbe aktivt for å understøtte og utvikle landbruket i kommunen.» Som mange andre kommuner opplever Grane kommune en nedgang i antall gårdsbruk, og det er derfor særlig viktig for rekruttering at det er langsiktige og ikke minst levedyktige arealstrategier som blir vedtatt i arealdelen av kommuneplanen.

Det vil bli avholdt fysiske møter med næringen, med mulighet for digital deltagelse for de som ønsker det.

6.2.4 Næringsliv og reiseliv

Det har vært store endringer i Grane kommune det siste ti-året på grunn av sentralisering, rasjonalisering og digitalisering. Dette har gitt omstilling, nedlegging eller reduksjon i antall arbeidsplasser i mange næringer, samt offentlige virksomheter. Næringslivet ellers kjennetegnes av mange små bedrifter, som hver for seg kan være sårbare. Bygg- og anleggsnæringen, samt service- og handel utgjør en vesentlig del av disse. For å være en attraktiv kommune å bo og jobbe i må det tas hensyn til de behov næringen opplever innenfor en langsiktig og bærekraftig arealpolitikk. Det skal avholdes fysiske møter med mulighet for digital deltagelse for å sikre en konkret og hensiktsmessig medvirkning fra næringslivet i rulleringen av arealdelen av kommuneplanen.

Reiselivet i Grane kommune har hatt en positiv utvikling de siste årene, og en friskmelding av Vefsna-vassdraget i 2017 har ført til en betydelig økning i fisketurismen. Denne delen av næringslivet kan spille en vesentlig rolle for Grane kommune i de kommende tiårene, og en framtidsrettet arealpolitikk er i så måte avgjørende for en bærekraftig utvikling. Kommunen opplever allerede presspunkter hvor det til tider er mye folk samlet på ett sted, f.eks. Laksforsen, og en oppdatert arealpolitikk vil være vesentlig for utviklingen av et bærekraftig reiseliv i Grane kommune. Det vil bli avholdt fysiske møter sammen med Grane næringsutvikling AS og Visit Helgeland AS. Grane kommune er en av 18 eiere av Visit Helgeland, og ønsker å bruke deres kompetanse med tanke på utvikling av reiselivet i tråd med en bærekraftig arealpolitikk.

6.2.5 Lag og foreninger

Grane kommune har mange lag og foreninger og ønsker at disse skal komme med innspill til kommuneplanens arealdel i tråd med de føringer som er lagt i samfunnsdelen av kommuneplanen. Den frivillige sektoren er en meget viktig del av Grane-samfunnet, og for å skape et enda mer livskraftig og attraktivt lokalsamfunn er det viktig å få innspill som kan styrke denne delen av kommunen. Det vil bli avholdt fysiske møter med mulighet for digital deltagelse.

6.2.6 Nasjonalparkene Lomsdal-Visten og Børgefjell

Grane kommune er en nasjonalparkkommune, og ønsker å bruke de muligheter som finnes for økt verdiskapning hånd i hånd med en bærekraftig forvaltning av sårbar natur. Punkt 10 i samfunnsdelen av kommuneplanens arealstrategier sier: «Nasjonalparkene med tilhørende randsoner skal markeres med hensynssoner med tilhørende bestemmelser i kommuneplanens arealdel.» Mens nasjonalparkene har egne besøksforvaltningsstrategier som Grane kommune følger, har ikke Grane kommune en egen besøksforvaltningsstrategi pr. i dag. Dette ønsker man å forandre på, også i tråd med at kommunestyret har vedtatt at Grane kommune skal bli et bærekraftig reisemål etter Innovasjon Norges kriterier. Dette er en prosess som ivaretas av Vefsna regionalpark. Det vil bli avholdt digitale møter med nasjonalparkforvaltere, og Visit Helgeland og Vefsna regionalpark vil bli invitert inn i møtene for å sikre en bred og felles forståelse av nasjonalparkkommunens arealforvaltning og besøksstrategier.

6.2.7 Nasjonalt laksevassdrag Vefsnavassdraget

Vefsna er et nasjonalt laksevassdrag og vernet mot kraftutbygging. Vefsna har gjennomgått en gjenoppbygging etter å ha vært smittet av lakseparasitten Gyrodactylus salaris, og elva er nå blant de mest lovende lakseelvene i Nordland. Vefsna har et stort produksjonspotensial, kun overgått av Tana i Norge. Med mål om å nå 100 % av tidligere laksemengder, er det realistisk å forvente en årlig fangst på opptil 50 tonn i fremtiden, noe som ville plassere Vefsna blant de tre beste laksevassdragene i landet.

Grane kommune vil fortsette å tenke fremtidsrettet med tanke på kommuneplanens arealdel og avsette områder for næring og forvaltning i kommende tiår. Forvaltningslagene er særdeles viktige samarbeidspartnere i planarbeidet, og i medvirkningsprosessen.

6.2.8 Kommunens administrasjon og politikere

I kommuneplanens samfunnsdel er det et eget kapittel om «Organisasjonen inn i fremtiden». Grane kommune trenger en effektiv, kompetent og innovativ administrasjon også i fremtiden, og kommunen ønsker å være en attraktiv arbeidsplass for høyt kvalifiserte ansatte. I tillegg må politikere ta eierskap til en langsiktig arealplan som setter rammer for vedtak. Dette gjør at vedtakene er kvalifiserte og tufter på en kommunalpolitisk, felles forståelse av rammevilkårene til Grane kommune. Det vil derfor bli avholdt fysiske møter med administrasjonens ledelse, og samarbeids – og orienteringsmøter med kommunestyret i løpet av planprosessen.

6.2.9 Øvrig befolkning

De aller fleste av kommunens befolkning faller inn under kategoriene som allerede er nevnt, men det er likevel viktig å avholde folkemøter som gjør at man kan møtes også på en arena utenfor sine spesifikke interesseområder. Dette er viktig for å fange opp alle fasetter av en sammensatt kommunebefolkning, og sørge for at også for eksempel nye landsmenn som ikke har hatt anledning ennå til å knytte store nettverk blir hørt. Man kan komme med innspill digitalt til kommunen gjennom hele planprosessen. Innspill sendes til post@grane.kommune.no eller som skriftlig brev til kommunen.

6.3 Fremdrifts- og gjennomføringsplan

2025

- **Februar:**
 - Utarbeide forslag til planprogram
 - Forslag til planprogram opp i formannskap 18.02.25 og kommunestyre 19.02.25, og sendes deretter på høring i seks uker
- **Mars - september**
 - Høring og offentlig ettersyn planprogram
 - Oppstart planarbeid
 - Medvirkningsmøter for planprogram
 - Kommunens administrasjon
 - Kommunestyret
 - Ungdomsrådet og seniorer via Frivillighetssentralen
 - Reindrift og landbruk
 - Næringslivet inkludert reiselivet
 - Lag og foreninger
 - Nasjonalparkstyrene
 - Åpent folkemøte
- **Juni - november**
 - Fastsetting og politisk behandling av planprogram
 - Oppstart utarbeidelse av planforslag
 - Melde inn til regionalt planforum Nordland og delta på planforum
 - Ferdigstille arealregnskap
- **Desember**
 - Medvirkningsmøter for planforslag
 - Kommunens administrasjon
 - Kommunestyret
 - Ungdomsrådet og seniorer via Frivillighetssentralen
 - Reindrift og landbruk
 - Næringslivet inkludert reiselivet
 - Lag, foreninger
 - Nasjonalparkstyrene
 - Åpent folkemøte

2026

- **Januar**
 - Ferdigstille planforslag
 - Delta i regionalt planforum
- **Februar**
 - Politisk behandling planforslag
 - Høring og offentlig ettersyn planforslag
- **Mars - september**
 - Medvirkningsmøter for planforslag
 - Kommunens administrasjon
 - Kommunestyret
 - Ungdomsrådet og seniorer via Frivillighetssentralen
 - Reindrift og landbruk
 - Næringslivet inkludert reiselivet
 - Lag, foreninger
 - Nasjonalparkstyrene
 - Åpent folkemøte
- **Mai - november**
 - Bearbeiding høringsinnspill og planforslag
- **Desember**
 - Sluttbehandling planforslag
 - Kunngjøring av vedtatt plan

